

De waarde van kunstvakonderwijs

Prinsessegracht 21
Postbus 123
2501 CC Den Haag
t (070) 312 21 21
f (070) 312 21 00
e-mail: post@hbo-raad.nl

februari 2009

Vooraf

Voor u ligt het position paper van het Nederlandse kunstvakonderwijs, getiteld “De waarde van kunstvakonderwijs”. In dit paper schetst het kunstvakonderwijs de state-of-the-art van de sector en formuleert het zijn ambities voor de toekomst. Het idee voor het paper is afkomstig uit het jaarplan 2008 van het Sectoraal adviescollege kunstonderwijs van de HBO-raad. In het college werd geconstateerd dat er door belanghebbenden vaak op basis van onvolledige en soms achterhaalde beelden gesproken wordt over het kunstvakonderwijs. De eerste versies van het paper zijn geschreven door het Sectoraal adviescollege. Daarna is het door consultatie van de diverse disciplinenetwerken en door overleg met de besturen van de kunsten hogescholen een positiebepaling van het gehele Nederlandse kunstvakonderwijs geworden.

Het kunstvakonderwijs geeft met “De waarde van kunstvakonderwijs” haar visie op de positie van de kunstvakopleidingen in de samenleving. Het paper is bedoeld als document voor discussie met belanghebbende partijen binnen en buiten het kunstvakonderwijs. Deze discussie sluit goed aan op de lopende gesprekken tussen de Tweede Kamer, Minister Plasterk en de HBO-raad over het kunstvakonderwijs en moet gezien worden als een eerste stap in de richting van een omvattender toekomstplan voor de sector dat begin 2010 zal verschijnen. Minister Plasterk zal hierover medio 2009 afspraken maken met de HBO-raad.

In “De waarde van kunstvakonderwijs” komen, na een korte inleiding, achtereenvolgens aan bod: een overzicht van het aanbod aan opleidingen en de studentenaantallen en een analyse van de arbeidsmarktperspectieven van afgestudeerden. Vervolgens worden onderzoek in de kunsten en de plaats van het leven lang leren in het kunstvakonderwijs behandeld. Aan het slot worden de ambities van de sector voor de komende periode geformuleerd: betere nationale positionering van het kunstvakonderwijs en meer ruimte voor internationaal excelleren.

2009 is door de Europese Unie uitgeroepen tot het jaar van de creativiteit en innovatie. Het kunstvakonderwijs zet met “De waarde van kunstvakonderwijs” het investeren in de Nederlandse creativiteit en innovativiteit op de agenda. Wij nodigen u uit om met ons hierover het gesprek aan te gaan.

Doekle Terpstra,

Voorzitter HBO-raad

Inleiding

Nederland is rijk aan creatief talent. Een groot deel van deze rijkdom wordt ontdekt, ontwikkeld, gekoesterd en uitgedaagd in het kunstvakonderwijs. Talentontwikkeling en excellentiestreven zijn daarbij sleutelwoorden. Van design, games en reclame tot beeldende kunst, dans en opera. Van pop tot klassiek. Van architectuur tot theater. Van mode tot multimedia.

Kunst en creativiteit zijn van onmisbaar belang voor mens en samenleving. De intrinsieke waarde van kunst en kunstonderwijs is onomstreden. Bovendien zijn kunst en creativiteit noodzakelijke elementen in de ontwikkeling van onze kenniseconomie. Het succes van onze samenleving wordt in toenemende mate bepaald door de mate waarin we er in slagen om nieuwe kennis en ideeën te ontwikkelen en te vertalen in producten, diensten, processen, oplossingen en nieuwe vragen. Een cultuur van vrijheid, diversiteit, creativiteit en ondernemerschap vormt een noodzakelijk ingrediënt voor dit succes. In vrijheid ontdekken jonge mensen dat ze beschikken over bijzondere kunstzinnige talenten. Vaak al op jonge leeftijd zetten ze alles opzij om dat talent te ontwikkelen: als tiener in een vooropleiding en later als student bij een bachelor of een masteropleiding.

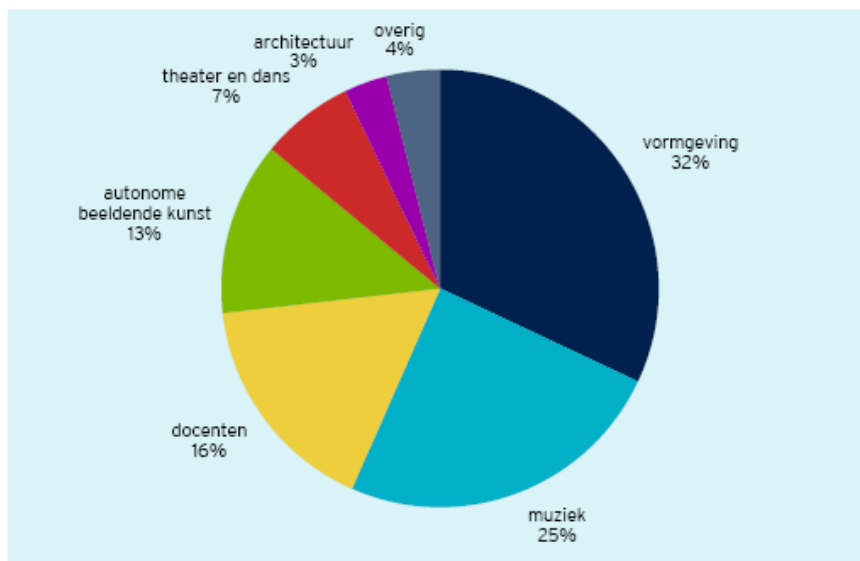
Het werk van deze bevoegen creatieven en kunstenaars legt Nederland geen windeieren: de creatieve sectoren doen het volgens het ministerie van Economische Zaken goed. Er werken meer dan 230.000 mensen in de culturele en creatieve sectoren en de groei van de werkgelegenheid is bovengemiddeld. Los daarvan: Nederland kent een rijk cultureel leven. Internationaal staat de Nederlandse kunstenaar hoog aangeschreven: architectuur, mode en design zijn de hoekstenen van het internationale kunstbeleid. Een orkest als het Concertgebouworkest geniet wereldfaam.

Het kunstvakonderwijs leidt de ontwerpers, beeldend kunstenaars, dansers, acteurs, architecten, musici en kunstdocenten van morgen op. Het kunstonderwijs voorziet daarmee in een grote maatschappelijke vraag. Persoonlijke ontwikkeling en maatschappelijk belang gaan in het kunstvakonderwijs hand in hand en versterken elkaar.

Opleidingen en studenten

Het kunstvakonderwijs (kuo) maakt onderdeel uit van het hoger beroepsonderwijs. Het is het hoogste niveau van kunstzinnige scholing binnen het Nederlandse onderwijsbestel. De opleidingen leiden op voor een scala aan kunstzinnige en creatieve beroepen. Er studeren ruim 20.000 studenten, dat is ongeveer 4% van het aantal studenten in het hoger onderwijs. De grootste sector in het kuo is vormgeving (design), waar drie van de tien kunststudenten studeren. Een kwart van de studenten studeert aan een van de conservatoria. Zo'n 16% van de studenten volgt een specifieke opleiding voor docent in een kunstvak. Ongeveer 13 % wordt opgeleid tot autonoom beeldend kunstenaar. De overige studenten volgen bijvoorbeeld een theateropleiding, een dansopleiding, een architectuuropleiding of een opleiding op het gebied van film of televisie.

Aandeel studenten per vakgebied

Bron: HBO-raad

Het aantal studenten in het kunstonderwijs is relatief stabiel. Groei doet zich vooral voor bij opleidingen op het gebied van vormgeving. De totale groei van het kunstonderwijs blijft in verhouding achter bij de groei van het hele hoger onderwijs. Niet dat er geen vraag is. Jaarlijks melden zich veel meer studenten aan voor een opleiding dan er plaats is. Het kunstvakonderwijs is terughoudend bij het aannemen van studenten en selecteert scherp bij de toelating. Slechts een fractie van degenen die zich aanmelden krijgt ook daadwerkelijk een plaats.

Het aanbod van opleidingen volgt veranderingen in de samenleving. Cultuur met een grote "C" is geen eenduidig begrip meer. Autonomie en commercie staan in de beleving van studenten niet meer lijnrecht tegenover elkaar. Zij zoeken zowel het beste uit het verleden, als ruimte voor experiment, vernieuwing en onverwachte combinaties. Nieuwe opleidingen als bijvoorbeeld circus arts, gamedesign, media design en studiocomponist weerspiegelen dit esprit.

Werkgelegenheid

Iedereen die in kunst, cultuur en creativiteit geïnteresseerd is kent wel een bekende afgestudeerde van het kunstvakonderwijs. Denk aan Victor & Rolf uit de mode, Janine Jansen uit de klassieke muziek, Rem Koolhaas uit de architectuur, Joep van Lieshout uit de beeldende kunst of Carice van Houten uit de wereld van toneel en film. Naast de bekende namen zijn overal in het dagelijks leven afgestudeerden te vinden die een creatieve bijdrage leveren aan de economie, aan het onderwijs of aan de kunst- en cultuursector.

De arbeidsmarkt voor creatieve beroepen en kunstenaars ontwikkelt zich goed en vergeleken met veel andere sectoren zelfs bovengemiddeld. Maar: "de" arbeidsmarkt voor kuo-afgestudeerden bestaat niet. Daarvoor lopen de karakteristieken van de verschillende disciplines teveel uiteen. In de economisch "hardere" sectoren zoals design, architectuur en grafische vormgeving is veel werkgelegenheid voor kuo-afgestudeerden. "Dutch Design" is een groeiemarkt. Bij de podiumkunsten (muziek, theater, dans) is de beroepspraktijk voor een deel afhankelijk van het overheidsbeleid voor de kunsten. Dat geldt ook voor de arbeidsmarkt voor autonoom beeldende kunstenaars. Vergeleken met andere maatschappelijke sectoren zijn dit bovendien kleine arbeidsmarkten. Dit alles betekent dat de werkgelegenheid voor een aanzienlijk deel stabiel is en dat goed overleg tussen opleidingen en werkveld nodig is om een onbalans te voorkomen. Het toelatingsbeleid blijft in deze sectoren zeer restrictief. Ook is het aantal afgestudeerden al jaren gelijk. Toch zijn ook deze markten niet statisch: steeds meer podiumkunstenaars vinden emplooi in het buitenland of in de vrije sector. En zoals dat hoort bij creatieve en ondernemende studenten bouwen veel afgestudeerden een actieve praktijk op buiten de gebaande paden, bijvoorbeeld op het terrein van de community arts of bedrijfstrainingen. Kuo-afgestudeerden zijn zeer ondernemende types: het percentage studenten dat als zelfstandige start (49,2%) ligt ver boven het hbo-gemiddelde (5,5%).

Uit het jaarlijkse arbeidsmarktonderzoek dat de hogescholen door het ROA laten verrichten blijkt dat bijna 80% van de betaald werkende afgestudeerden van het hoger kunstonderwijs een baan heeft die aansluit bij het niveau van hun opleiding. Dit percentage is vergelijkbaar met de andere sectoren in het hbo. De kans op werkloosheid is bij hbo studenten direct na afstuderen wel hoger dan bij het gemiddelde van hbo-afgestudeerden: op dit moment heeft iets meer dan 7% ruim een jaar na afstuderen geen reguliere baan. De afgelopen jaren is dit percentage echter sterk gedaald.

Over de kansen op de arbeidsmarkt van afgestudeerde studenten uit het kunstvakonderwijs bestaan verschillende beelden. “Te veel afgestudeerden” en “Te veel opleidingen” zijn steekwoorden die in het debat vallen. De cijfermatige onderbouwing van deze claims is niet altijd helder. Gaan de gebruikte cijfers wel over het kunstvakonderwijs? Vaak worden in de discussie grote groepen meegenomen (mbo, privéopleidingen, autodidacten) die geen relatie met het kunstvakonderwijs hebben. Veel geciteerde cijfers over de arbeidsmarkt voor kunstenaars komen bijvoorbeeld van het CBS. Deze gaan echter maar ten dele over het kunstvakonderwijs, omdat minder dan de helft van de mensen die zich als kunstenaar heeft laten registreren een kunstvakopleiding heeft genoten. Ook wordt niet iedere hbo-afgestudeerde kunstenaar. Het beroepenveld voor afgestudeerden van het kunstvakonderwijs is breed en constant in beweging.

Weten is niet alleen meten. De waarde van kunst en creativiteit blijkt niet uitsluitend uit arbeidsmarktgerelateerde cijfers. Onze kenniseconomie draait op innovatie. Creativiteit is een belangrijke motor voor innovatie. Kunstenaars zijn, als onze creatieve geesten bij uitstek, van cruciaal belang voor ons creatief potentieel. Zij voegen waarde toe in alle stadia van innovatietrajecten: tijdens de creatie, het ontwerp, de uitvoering en de (commerciële) exploitatie van nieuwe producten en diensten. Deze bijdrage gaat veel verder dan de bijdrage van afgestudeerden aan de creatieve sector; creativiteit is een productiefactor in alle sectoren. Dit economische belang komt bovenop het eigenstandige en maatschappelijke belang van kunstvakonderwijs voor de kunstensector zelf, voor de cultuureducatie op scholen en verenigingen en voor de amateurkunst.

De aansluiting op het werkveld is van groot belang voor het kunstvakonderwijs. Geregeld overleg met vertegenwoordigers van de diverse werkvelden is noodzakelijk om scherp te blijven op veranderingen. Het kunstonderwijs heeft de beroepspraktijk in huis, doordat het veel actieve kunstenaars als docent heeft aangetrokken. Maar ook overleg op landelijk niveau is van belang voor een goede afstemming van vraag en aanbod.

Onderzoek

Kunstonderwijs is in Nederland onderdeel van het hoger beroepsonderwijs. De instellingen voor hoger kunstonderwijs hebben geen pendant in het wetenschappelijk onderwijs en hebben daardoor een natuurlijk breed terrein van onderzoek ter beschikking. Het onderzoek in de kunsten is een eigen domein en heeft een heel eigen karakteristiek. Er zijn tal van raakvlakken met onderzoek zoals dat plaatsvindt aan universiteiten. In het kunstonderwijs staat het creëren, herscheppen en presenteren centraal. Dit uitgangspunt vraagt in veel gevallen om een eigen benadering van onderzoek en het publiceren en verspreiden van resultaten ervan. Sinds de start van de lectoraten in het hbo in 2003 heeft het (praktijkgericht) onderzoek, waaronder artistiek onderzoek, bij de instellingen een eigen, niet meer weg te denken plaats gekregen. Op dit moment zijn bijna 30 lectoraten actief, onder meer op het gebied van modevormgeving, wereldmuziek, art en technology en duurzame productontwikkeling. De resultaten van deze lectoraten zijn veelbelovend. Met de lectoraten heeft de kwaliteit van het onderwijs een sterke impuls gekregen, is de praktijk innovatiever geworden en vindt het Nederlandse kunstonderwijs aansluiting bij de internationale onderzoekspraktijk.

Een leven lang leren

In onze samenleving is behoefte aan professionals op alle niveaus, dus ook het allerhoogste. Voor het kunstvakonderwijs is dat niet anders. De ontwikkeling van de economie, de samenleving en de kunstensector vraagt om expertise op het niveau van bachelor en master. Nederland heeft zich aan het begin van deze eeuw aangesloten bij de internationale ontwikkeling naar een Europese hoger onderwijsruimte van bacheloronderwijs, masteronderwijs en Phd-trajecten. In het kunstonderwijs is als gevolg van deze ontwikkeling een aantal masteropleidingen gestart. Toch vindt het kunstonderwijs nog onvoldoende aansluiting bij de internationale praktijk. Die vraagt om uitbreiding van het aantal bekostigde mastertrajecten. Daarnaast zijn research fellowships een logisch en noodzakelijk vervolg voor de creatieve professional/ondernemer of kunstenaar/onderzoeker die op een hoger reflectief niveau wil opereren.

De ambities

Het loont om te investeren in het kunstvakonderwijs. Het kunstvakonderwijs wil zich de komende jaren inzetten om het onderwijs nog lonender te maken: voor de student, voor de culturele sector, voor de economie en de samenleving in bredere zin. Dat kunnen we bereiken door de volgende ambities te realiseren.

1. Nationaal (beter) positioneren

Het kunstonderwijs is een belangrijke schakel binnen de Nederlandse culturele infrastructuur. Niet alleen leidt het kunstvakonderwijs de nieuwe lichter kunstenaars op, ook vinden veel actieve kunstenaars er een deel van hun emplooi. Geen wonder dat de ontwikkelingen binnen het kunstonderwijs door velen kritisch gevolgd worden. Dat gebeurt vaak te weinig op basis van recente feiten en cijfers over de sector.

Aan de hand van dit position paper zal met een scala aan stakeholders gesproken over de ontwikkeling van het Nederlandse kunstvakonderwijs. De sector en de samenleving zijn gebaat bij betere informatie over de arbeidsmarktperspectieven van afgestudeerden. De sector zelf publiceert jaarlijks de Kunstenmonitor. Deze zal worden vernieuwd zodat er een beter zicht komt op de kwantitatieve en kwalitatieve aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt. Maar hier ligt ook een taak voor de overheid: er zijn bij het arbeidsmarktonderzoek van diverse overheidsdiensten teveel verschillende definities in omloop. De uitkomsten van de verschillende onderzoeken zijn slecht bruikbaar voor beleid. Een gezamenlijke inspanning van de sector en de overheid moet hierin verandering brengen.

Het landelijk overleg met de belangrijkste stakeholders van het kunstvakonderwijs moet anders. Het kunstvakonderwijs werkt aan een nieuw arrangement met de landelijke sectorinstituten om dit van de grond te tillen. In dit arrangement treden de sectorinstituten op als "honest broker" tussen de diverse sectoren van het kunstvakonderwijs en de beroepspraktijk.

Daarnaast wordt met relevante partijen onderzocht of er, naast hetgeen op dit moment al in curricula is verankerd, vernieuwende arrangementen kunnen worden ontwikkeld om de studenten en afgestudeerden via maatwerk beter toe te rusten op de meer zakelijke kanten van de beroepspraktijk. In recent onderzoek geven alumni aan dat dit beter kan. Bij de nieuwe arrangementen zal het aanbieden van de juiste scholing op het juiste moment centraal staan.

2. Internationaal excelleren

Willen excelleren behoort tot het wezen van de kunstenaar. In het kunstvakonderwijs krijgen onze kunstzinnige talenten ruimte om uit te blinken. Net als in de wetenschap geldt dat het leveren van topprestaties en het aantrekken van talent uit het buitenland noodzakelijke voorwaarden zijn om mee te kunnen doen in de echte top. Die is niet nationaal, maar internationaal.

Om dit ook in de toekomst te kunnen blijven doen moeten drie zaken aangepakt worden: een betere infrastructuur voor nationale talentontwikkeling en uitbouw van de masteropleidingen en van het onderzoek in het kunstonderwijs.

a. verbetering infrastructuur vooropleidingen

Het Nederlandse kunstvakonderwijs heeft een grote aantrekkingskracht op buitenlandse studenten. Nederlands talent moet met hen concurreren. Voor het Nederlandse talent is het zaak dat dit talent vroeg ontdekt wordt en vervolgens structureel wordt begeleid. Vooral bij de podiumkunsten is vroege talentontwikkeling een noodzaak. Uit vergelijkingen met het buitenland blijkt dat de infrastructuur in Nederland vaak te kort schiet. Talentontwikkeling vraagt om individuele aandacht en een op maat gesneden aanpak en niet om een 'one-size-fits-all' benadering. Meer individuele trajecten zijn kostbaar en vragen om extra investeringen. Van ouders, de talenten zelf, maar ook van de samenleving.

b. impuls masteropleidingen

Reflectie en ideeënvorming nemen een belangrijke plaats in binnen de onderwijsprogramma's. De masteropleidingen en het onderzoek dat verricht wordt bij de lectoraten geven hieraan een stevige impuls. Voor een blijvende aansluiting op het internationale opleidingsaanbod en onderzoekspraktijk zijn investeringen op dit gebied noodzakelijk. Nederland heeft in vergelijking met de ons omringende landen weinig masteropleidingen op het gebied van de kunsten.

c. impuls onderzoek

Door de positionering van het kunstvakonderwijs in het HBO zijn de onderzoeksmiddelen en de infrastructuur onvoldoende om de potentie op dit terrein afdoende te ontwikkelen. Een impuls in kwantitatieve en kwalitatieve zin is nodig. Het gaat hierbij om uitbreiding van het aantal lectoraten maar vooral ook om het beter faciliteren en positioneren van het onderzoek, waaronder artistiek onderzoek, analoog aan de ontwikkelingen in bijvoorbeeld Noorwegen en Oostenrijk. Hiermee wordt zowel het excellentiestreven in het onderwijs ondersteund als ook een bijdrage geleverd aan een innovatieve kenniseconomie. Aansluiting bij nationale en internationale innovatieagenda's ligt hierbij voor de hand.

Bijlage

Studenten en afstudeerrichtingen

1) Het kunstvakonderwijs heeft al jaren een relatief stabiele in- en uitstroom:

Tabel 1: Studentenaantallen kunstvakonderwijs bachelor en master

	2003	2004	2005	2006	2007
instroom	4,713	4,823	4,989	5,310	5,243
inschrijvingen	18,821	19,191	19,337	20,045	20,523
diploma's	3,649	3,815	3,870	3,802	

Bron: HBO-raad

2) Deze studenten volgen bij de volgende instellingen voor kunstvakonderwijs hun opleiding:

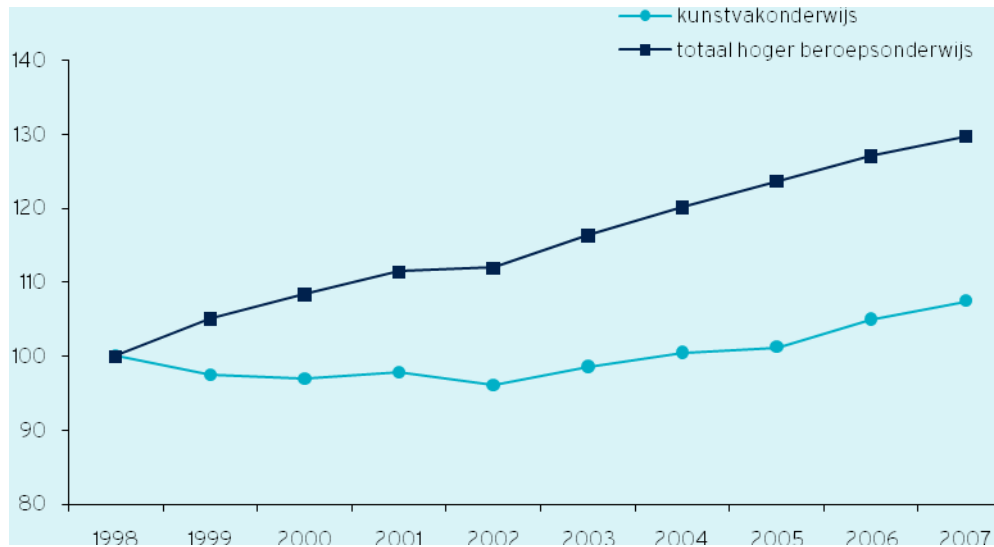
Tabel 2: Inschrijvingen kunstvakonderwijs per hogeschool

	2003	2004	2005	2006	2007
amsterdamse hs. voor de kunsten	2,547	2,626	2,728	2,884	2,909
artez hs. voor de kunsten	2,965	2,889	2,844	2,936	2,999
avans hs.	938	999	1,018	1,044	1,141
chr. hs. windesheim	233	227	200	198	196
codarts, hs. voor de kunsten	964	998	989	1,043	1,067
design academy eindhoven	745	727	716	716	709
fontys hs.	1,428	1,312	1,356	1,439	1,482
gerrit rietveld academie	846	913	961	981	1,000
hanzehogeschool groningen	1,068	1,152	1,208	1,303	1,340
hs. helicon	72	75	58	55	72
hs. inholland	116	121	124	137	134
hs. rotterdam	1,313	1,344	1,407	1,632	1,774
hs. van bk, muziek en dans	1,890	1,872	1,804	1,814	1,818
hs. voor de kunsten utrecht	2,223	2,215	2,228	2,259	2,303
hs. zuyd	1,316	1,554	1,522	1,418	1,380
noordelijke hs. leeuwarden	157	167	174	186	199
totaal	18,821	19,191	19,337	20,045	20,523

Bron: HBO-raad

- 3) Het studentenaantal van het kunstvakonderwijs neemt jaarlijks iets toe, maar blijft ver achter bij de groei van de rest van het hoger beroepsonderwijs:

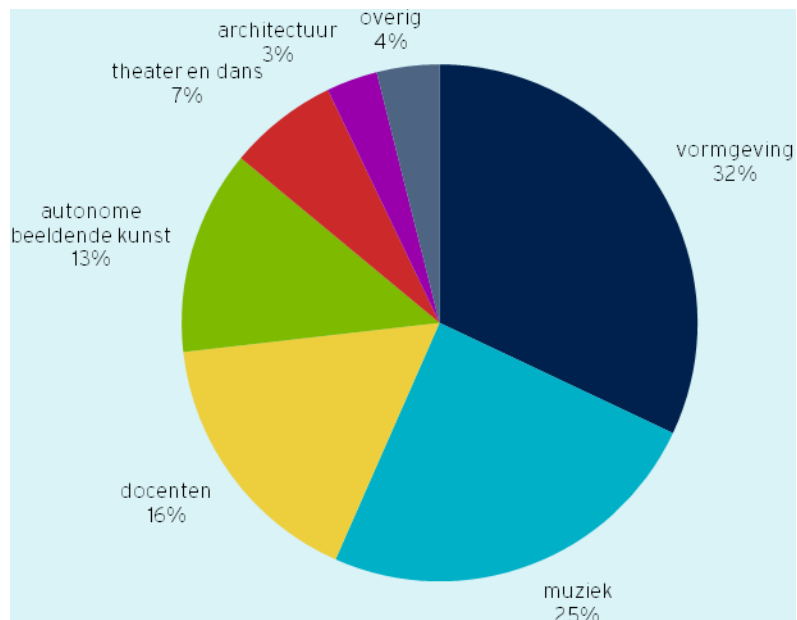
Figuur 1: Ontwikkeling aantal inschrijvingen

Bron: HBO-raad

- 4) In 2007 waren deze studenten als volgt verdeeld over de studierichtingen:

Figuur 2: Aandeel studenten per vakgebied

Bron: HBO-raad

- 5) Studenten worden tot een opleiding toegelaten na een strenge selectie. Er worden geen landelijke cijfers verzameld. Hieronder staan drie voorbeelden die het selectiebeleid inzichtelijk maken.

Tabel 3: Aanmeldingen/totale instroom 2007 per opleiding

	Aanmelding	Instroom
Bachelor of Fine Art	189	66
Bachelor of Design	2056	336
Bachelor of Music	524	132
Bachelor of Theatre	649	38
Bachelor of Art and Economics	412	216
Bachelor of Art and Technology	632	179
Bachelor of Education in Visual Art and Design	146	46
Bachelor of Education in Music	64	13
Bachelor of Education in Theatre	102	16
Master of Music	37	23
Master Kunsteducatie	7	7

Bron: Hogeschool voor de Kunsten Utrecht

Tabel 4: Aanmeldingen/totale instroom 2007 per opleiding

	Aanmelding	Instroom
Academie voor beeldende vorming (docentenopleiding)	192	108
Conservatorium van Amsterdam	1413	218
Nederlandse Film en Televisie Academie	510	71
De Theaterschool	1685	159

Bron: Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten

Tabel 5: Aanmeldingen/totale instroom 2007 per opleiding

	Aanmelding	Instroom
Rotterdams Conservatorium	925	253
Rotterdamse Dans Academie	580	90
Circus Arts	29	21

Bron: Codarts Hogeschool voor de Kunsten

- 6) Studenten in het kunstvakonderwijs zijn zeer gemotiveerd en tonen veel inzet.

Tabel 6: Aanmeldingen/totale instroom 2007 per opleiding

	kunstvakonderwijs	hoger beroepsonderwijs
studie-uren per week	40.8	31.9
deed meer dan nodig voor tentamens	45.1%	24.9%
streefde naar hoogst mogelijke cijfers	56.3%	34.4%

Bron: Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt (ROA)

- 7) Het rendement van het kunstvakonderwijs ligt vanaf het instroomjaar 2000 aanmerkelijk hoger dan het gemiddelde van het HBO als geheel.

Tabel 7: Rendement na 4 jaar

	1998	1999	2000	2001	2002
kunstvakonderwijs	52.9%	54.5%	56.6%	58.4%	61.4%
hoger beroepsonderwijs	57.2%	56.5%	55.9%	56.7%	58.1%

Bron: HBO-raad

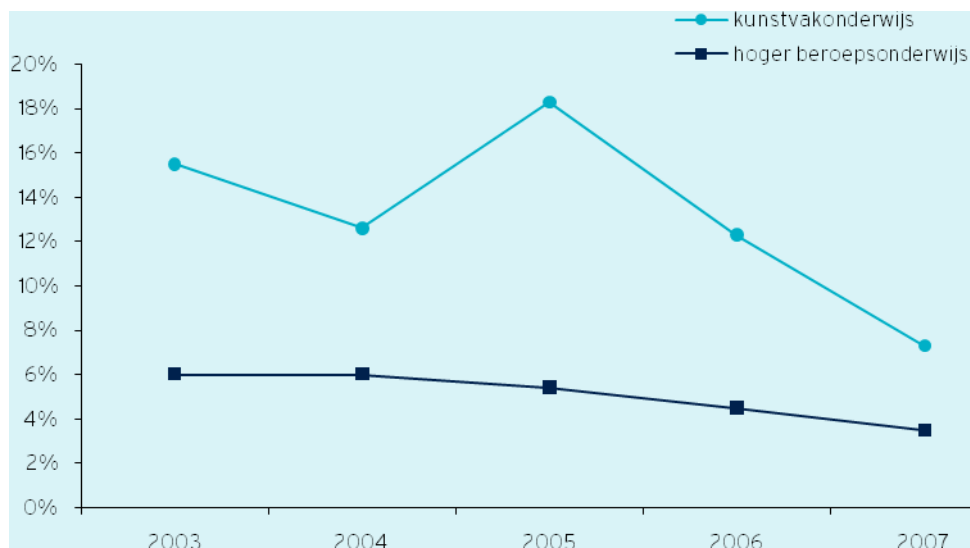
Afgestudeerden van de kunstenopleidingen en hun arbeidsmarktperspectief

- 8) Afgestudeerden van de kunstenopleidingen vinden relatief snel een baan op eigen niveau en/of op het eigen vakgebied. Ruim 82% van hen werkt in hun huidige baan minimaal op hbo-niveau en 89% van hen werkt op het gebied van de eigen opleidingsrichting.

Bron : Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt

- 9) De werkloosheid onder afgestudeerden van het kunstvakonderwijs ligt op een hoger niveau dan dat van de overige HBO afgestudeerden, maar daalt de laatste jaren spectaculair. Vijf jaar na afstuderen is de werkloosheid van gediplomeerden van het Nederlandse kunstvakonderwijs 1,5% lager dan het Europese gemiddelde.

Figuur 3: Werkloosheid circa 1.5 jaar na afstuderen

Bron : Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt (ROA) / HBO-raad

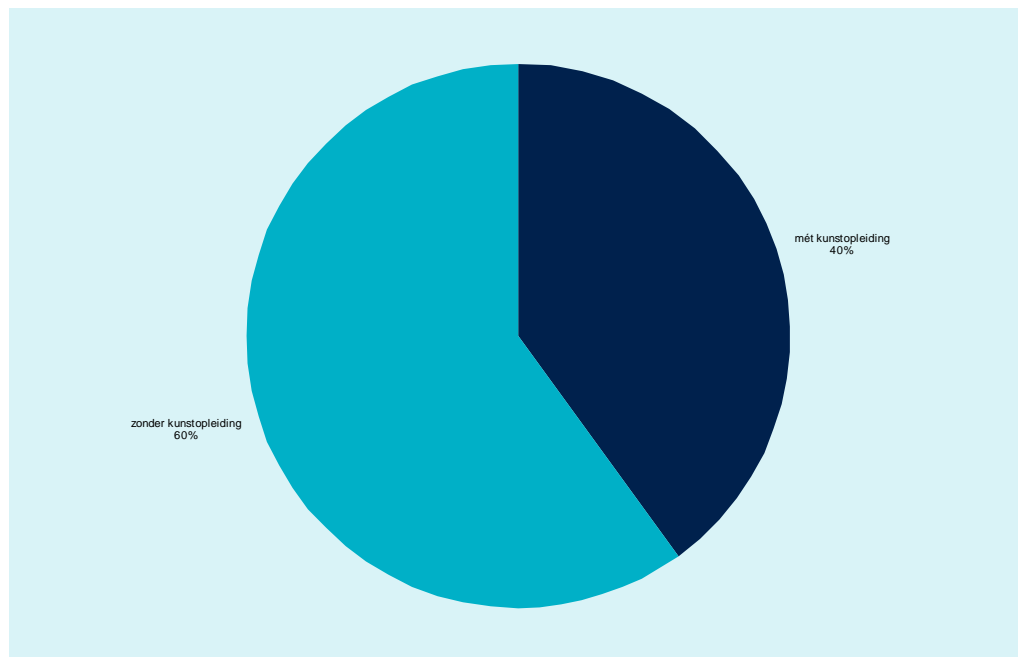
- 10) In de arbeidsmarkt monitor “De arbeidsmarkt naar opleiding en beroep tot 2012” (ROA 2007) wordt het volgende perspectief geschetst:

“De uitbreidingsvraag voor de culturele beroepen ligt iets boven het gemiddelde. De diversiteit tussen de onderliggende beroepsgroepen is echter zeer groot. De uitbreidingsvraag is zeer hoog voor grafische ontwerpers, kunstenaars, tolken en vertalers en schrijvers”.

Bron : Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt (ROA)

- 11) Niet iedereen die zich kunstenaar noemt of die als kunstenaar geregistreerd staat heeft een opleiding gevolgd aan een van de HBO-instellingen voor het kunstvakonderwijs. Het CBS rapport “Kunstenaars in Nederland” (2007) meldt dat er in Nederland 96.000 kunstenaars zijn. Dit getal wordt vaak geciteerd. Hiervan heeft echter slechts 40% een kunstopleiding genoten. In absolute zin gaat het dus om maximaal 38.000 kunstenaars met een HBO kunstopleiding. De overige 58.000 kunstenaars zijn dus niet afkomstig uit het kunstvakonderwijs en hebben dus geen formele kunstopleiding genoten.

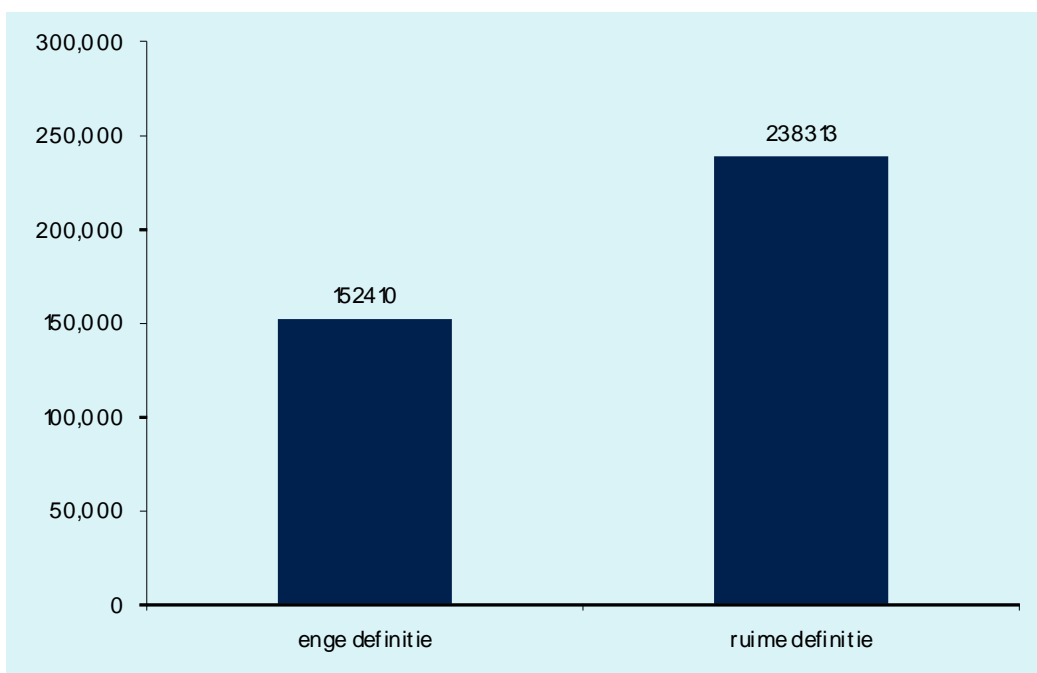
Figuur 4: Kunstenaars in Nederland

Bron : Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS)

- 12) De creatieve bedrijfstakken (inclusief het “klassieke” kunstenaarschap) als geheel vormen de arbeidsmarkt voor afgestudeerde studenten uit het kunstvakonderwijs. In het rapport van SEO & Stichting Atlas voor Gemeenten, wordt voor de gehele creatieve sector het volgende plaatje geschetst:

Figuur 5: Werkgelegenheid in de creatieve bedrijfstakken

Bron: SEO & Stichting Atlas voor de gemeenten

- 13) Op dit moment zijn er 28 lectoren actief in het kunstvakonderwijs. Zij doen onderzoek binnen volgende themagebieden:

Tabel 8: Aantal lectoren in het kunstvakonderwijs

Thema	Aantal
Beeldende kunst en architectuur	5
Creatieve industrie en design	5
Film, televisie en nieuwe media	2
Mode	1
Podiumkunsten	6
Interdisciplinair	9

Bron: HBO-raad